

Pielisen Karjalan musiikkiopisto

KRIISITOIMINTA- SUUNNITELMA

päivitetty 9.2.2024

SISÄLLYSLUETTELO

PIELISEN KARJALAN MUSIIKKIOPISTON KRIISIRYHMÄ	3
YLEINEN HÄTÄNUMERO JA MUITA TÄRKEITÄ NUMEROITA.....	3
1. KRIISIEN TUNNISTAMINEN JA ENNALTAEHKÄISY	4
2. TOIMINTA KRIISITILANTEISSA.....	6
3. POISTUMINEN RAKENNUKSESTA HÄTÄTILANTEESSA	7
4. TOIMINTA UHKA - JA ONNETTOMUUSTILANTEISSA	8
5. MIELENTERVEYTEEN, SAIRAUKSIIN TAI PÄIHTEISIIN LIITTYVÄT KRIISIT.....	11
6. KUOLEMANTAPAUS	15
7. KIUSAAMINEN.....	16
8. LIITTEET	16
9. Lähteet	16

PIELISEN KARJALAN MUSIIKKIOPISTON KRIISIRYHMÄ:

Rehtori Soile Tikka (kokoonkutsuja) puh. 04010 44140

Vahtimestari Janne Tikkanen, puh. 04010 44142

Toimistosihtööri Tuula Ryyänen, puh. 04010 44141

Opettajien edustajat:

Kimmo Kokkonen, puh. 050 543 9064

Reetta Piiparinen puh. 0408477412

Tarvittaessa kriisiryhmä pyytää konsultaatioapua Siun soten kriisiryhmältä, kasvatus- ja perheneuvolasta, nuorisopsykiatrian poliklinikalta sekä seurakunnalta. Oppilaitoksen kriisiryhmä arvioi, milloin tilanne vaatii ulkopuolisia auttajia, ja milloin selvittää omin voimin.

YLEINEN HÄTÄNUMERO JA MUITA TÄRKEITÄ NUMEROITA

Yleinen hätänumero 112

Itä-Suomen poliisin päivystysnumero:

p. 0295 415 455

ma–pe 8.00–16.00

Itä-Suomen poliisin vaihde:

p. 029 5415 311

ma–pe 8.00–16.00

Siun soten kriisiryhmän päivystysnumero p. 013 330 9002

1. KRIISIEN TUNNISTAMINEN JA ENNALTAEHKÄISY

1.1 Miksi kriisitilanteisiin tulee varautua?

Pielisen Karjalan musiikkiopistolla pyritään varautumaan traumaattisiin kriiseihin, jotka aiheutuvat äkillisestä, odottamattomasta ja epätavallisen voimakkaasta tapahtumasta. Ennalta varautuminen on tärkeää, koska **kriisitilanteissa ihmiset ahdistuvat ja hätääntyvät**. Tyypillisiä tunteita ovat hämmennys, lamaannus, avuttomuus, epätietoisuus ja pelko. Pahimmillaan syntyy paniikki. Yhteisön toiminta järkkyy, arkipäivän rutiinit rikkoutuvat, ja opiskelu häiriintyy. Jos kyseessä on hyvin dramaattinen tapahtuma, huhut leviävät ja tiedotusvälineet tulevat paikalle.

Kriisitilanteiden hallintaa helpottavat ja ihmisten ahdistusta lievittävät etukäteen sovitut toimintamallit. Tällöin jokainen tietää, miten toimia ja mistä saa apua. Toimintamalli on kuin kartta, joka helpottaa vaikeassa tilanteessa etenemistä. On hyvä tiedostaa, että järkyttävän tapahtuman vaikutukset koskettavat sekä oppilaita että henkilöstöä. Musiikkiopisto on haavoittuvainen yhteisö, koska lapsilla ja nuorilla on vain vähän tai ei lainkaan kokemusta kriisien kohtaamisesta.

Ei ole mukavaa varautua tilanteisiin, joita kukaan ei toivo tapahtuvaksi. Kriisitilanteen tapahtuessa on kuitenkin myöhäistä enää suunnitella mitään, siksi toimintamallit tulee laatia etukäteen. Kun opistolla on yhdessä mietityt toimintamallit, kenenkään ei tarvitse selviytyä yksin.

1.2 Kriisivalmiuden ylläpitäminen

Onnettomuuksia sattuu onneksi harvoin, työntekijät vaihtuvat ja ihmiset unohtavat asioita. Siksi kriisisuunnitelman päivittäminen ja läpikäyminen henkilöstön kanssa vuosittain, esimerkiksi lukuvuoden alkaessa, on tärkeää. Oppilaitoksessa tulee järjestää vuosittain palo- ja pelastusharjoitukset, joihin osallistuvat sekä musiikkiopiston henkilöstö että oppilaat. Näissä tilanteissa voidaan harjoitella sekä fyysisen että psyykkisen ensiavun antamista.

Kriisisuunnitelma on käytännön työväline, joka elää ja kehittyy ajan myötä. Yhteystiedot päivitetään säännöllisin väliajoin, ja toimintaohjeita muutetaan ja parannetaan kokemusten karttuessa. Kokemusten mukaan erilaisten kriisitilanteiden myötä toimintaohjeet konkretisoituvat ja selkiytyvät. Suunnitelmaa täydennetään, jos ilmenee uhkia, joihin ei aiemmin ole osattu varautua.

1.3 Kriisisuunnitelmaan perehdyttäminen

Musiikkiopiston kriisivalmius edellyttää opiston henkilöstön perehdyttämistä. Musiikkiopiston henkilöstöllä tulee olla valmiudet toimia kriisitilanteessa, koska kuka tahansa voi kohdata kriisitilanteen ensimmäisenä.

Myös oppilailla on hyvä olla valmiudet toimia erilaisissa hätätilanteissa. Kriisisuunnitelmaan perehdyttäminen voi tapahtua esim. henkilöstön kokouksissa tai koulutus- tai keskustelutilaisuuksissa.

Opettajilla on keskeinen rooli oppilaiden selviytymisen tukemisessa, koska he kohtaavat oppilaat lähes päivittäin. Siksi opettajilla olisi hyvä olla valmiudet sekä kriisitilanteiden välittömään kohtaamiseen että henkisen tuen antamiseen. Opettajat voivat kuitenkin tarvita muun henkilökunnan ja/tai muiden erityistyöntekijöiden apua oppilaiden surun tai järkytyksen

kohtaamisessa ja käsittelyssä. Kriisisuunnitelmasta tiedotetaan oppilaille sekä vanhemmille lukuvuositedotteessa ja vanhempainilloissa.

1.4 Kriisiryhmästä tiedottaminen ja kehittäminen

OPPILAAT JA VANHEMMAT

Musiikkiopiston kriisiryhmän yhteyshenkilön puhelinnumero (opiston rehtori) 0401044140, tiedotetaan oppilastiedotteessa ja musiikkiopiston verkkosivuilla (www.lieksa.fi/musiikkiopisto).

Pielisen Karjalan musiikkiopisto tekee yhteistyötä kriiseihin liittyvissä teemapäivissä sekä koulutustilaisuuksissa koulutoimen kanssa. Kriisien tunnistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi avoin keskusteluyhteys kotien ja opiston välillä on tärkeää.

OPETTAJAT JA HENKILÖKUNTA

Musiikkiopiston kriisiryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa syyslukukauden alussa, jolloin päivitetään kriisiryhmän kokoonpano ja yhteystiedot.

Musiikkiopiston henkilökunnan yhteisissä kokouksissa käsitellään tarvittaessa kriisien ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen sekä hallintaan liittyviä asioita, ja näitä em. asioita kehitetään, mikäli tarvetta ilmenee. Opettajia ja henkilökuntaa koulutetaan tarpeen mukaan kriisitilanteiden varalta.

2. TOIMINTATAVAT KRIISITILANTEESSA

Kriisitilanteissa ensisijainen toimintavastuu on **ensiksi läsnä olevalla aikuisella**. Toimintamallit kriisitilanteissa vaihtelevat sen mukaan, minkälaisista tilanteista on kyse ja kuinka isoa joukkoa ne koskettavat. Tärkeää on, että **jokainen tietää, mitkä ovat ensimmäiset askeleet**: miten toimitaan oppilaan tai oppilasryhmän kanssa, mistä saa lisäapua, kenelle asiasta tiedotetaan jne. Koska tilanteen voi ensimmäisenä kohdata myös oppilas, olisi oppilaiden hyvä tietää, mistä musiikkiopistolta saa apua. Ensivaiheen jälkeen on tärkeää, että oppilaitoksen kriisiryhmä kokoontuu sopimaan tukitoimista: miten oppilaitoksessa toimitaan välittömän psyykkisen tuen varmentamiseksi, ja miten asiasta tiedotetaan koteihin. Tämän vuoksi oppilaitoksella täytyy olla kaikkien huoltajien yhteystiedot. Kriisiryhmän kutsuu koolle ensimmäiseksi tiedon saanut kriisiryhmän jäsen. Kokonaisvastuukriisitilanteiden hoitamisesta ja niistä tiedottamisesta kuuluu oppilaitoksen rehtorille

Kriisitilanteiden hoidossa voidaan erottaa välittömät tukitoimet ja jatkotoimet. Välittömän tuen antamisen lisäksi kriisiryhmän tulee arvioida, tarvitaanko jatkossa tukitoimia, sekä kuinka pitkään ja keille ne suunnataan. Keskeinen kysymys tukitoimien suunnittelussa on, keitä kaikkia tapahtuma koskettaa, ja ketkä ovat tuen tarpeessa. Oppilaan kuolema koskettaa vanhempien lisäksi ystäviä, oppilastovereita ja opettajia mutta järkyttää myös muita opiston oppilaita ja henkilöstöä. Siksi asiaa on hyvä käsitellä sekä koko oppilaitoksen että oppilaan läheisten kanssa. Järkyttävät tapahtumat voivat koskettaa laajempaa yhteisöä, jolloin joudutaan pohtimaan yhteistyötä lähikoulujen ym. tahojen kanssa.

Suin soten kriisiryhmän päivystysnumero p. 013 330 9002

2.1 KRIISITILANTEESSA HUOMIOITAVAA

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- Soita 112.
- Toimintavastuu on läsnä olevalla aikuisella.
- Varmistetaan, onko tieto oikea.
- Aloitetaan ensiapu.
- Tapahtuneesta tiedotetaan ensimmäiseksi lähimmälle kriisiryhmän edustajalle, joka kutsuu kriisiryhmän koolle puhelimitse.
- Pidä ulkopuoliset loitolla ja huolehdi autettavan yksityisyyden suojasta.
- Muulle henkilöstölle tiedottaminen
- Muille oppilaille tiedottaminen tarpeen mukaan
- Yhteydenotot oppilaiden vanhempiin riippuen tilanteesta
- Muille vanhemmille tiedottaminen tarpeen mukaan
- **Tiedotusvastuu tiedotusvälineille on aina rehtorilla, jolle kaikki yhteydenotot tulisi ohjata.**
- Kriisiavun tarpeen kartoitus ja yhteys Suin soten paikallisen kriisiryhmän päivystysnumeroon p. 013 330 9002

3. POISTUMINEN RAKENNUKSESTA HÄTÄTILANTEESSA

Koko rakennus tyhjennetään.

Kokoontumispaikka on **musiikkiopiston takapihan parkkipaikalla, jätekatoksen välittömässä läheisyydessä. Kokoontumispaikka on merkitty kyltillä.**

Kokoontumispaikalla rehtorille ilmoittautuvat: toimistosihteeri, vahtimestari, opettajat

Tarkistettavat tilat ovat: alakäytävän tilat, konserttisali, WC:t, keski- ja yläkäytävien yhteiset tilat ja käytävät. Paikalla oleva henkilökunta tarkistaa nämä tilat.

Luokissa on opasteet poistumisteistä sekä kyltti ”Tämä luokka on tyhjä”, joka ripustetaan poistuttaessa ovenkahvaan luokan ulkopuolelle.

1. Jokainen opettaja vie hallitusti oman oppilaansa/ryhmänsä ulos omasta poistumiskartan määrittelemästä ovesta. Yksi henkilö jää ulko-ovelle varmistamaan, ettei henkilöitä mene sisälle.
2. Opettaja tarkistaa, että luokan ikkunat ja ovet ovat kiinni.
3. Jätä soitin/soittimet luokkaan.
4. Kengät laitetaan jalkaan, päähine ja takki otetaan mukaan. Vaatteita ei haeta naulakosta.
5. Opettaja varmistaa, että luokka on tyhjä, poistuu luokasta viimeisenä ja laittaa kyltin ”Tämä luokka on tyhjä” ovenkahvaan luokan ulkopuolelle.
6. Älä juokse, vaan kävele reippaasti kokoontumispaikalle.
7. Opettaja ilmoittaa rehtorille, kun kaikki ovat paikalla.
8. Lisäohjeita odotetaan omalla kokoontumispaikalla.

4. TOIMINTA KRIISEISSÄ SEKÄ UHKA- JA VAARATILANTEISSA

Musiikkiopiston kriisiyön tavoitteena on tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla musiikkiopisto vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista, ja siten myös tuetaan opiston henkilöstön jaksamista. Kriisin selvittäminen on välttämätöntä, koska musiikkiopisto on merkittävä paikka lasten, nuorten ja myös aikuisten elämässä.

4.1 UHKA- JA VÄKIVALTATILANTEET OPISTON SISÄTILOISSA

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- **Soita 112.**
- Oppilaiden evakuointi ulos opiston tiloista opiston kokoontumispaikalle
- Ilmoitus opiston kriisiryhmän edustajalle
- Yhteys oppilaiden vanhempiin
- Välitön kriisiapu tilanteessa sekä jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi

4.2 UHKAAVA TILANNE PIHA-ALUEELLA TAI KOULUN VÄLITTÖMÄSSÄ LÄHEISYYDESSÄ

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- **Soita 112.**
- Ilmoitus opiston kriisiryhmän edustajalle
- Oppilaat opistolle sisätiloihin
- Tarvittaessa ovet lukkoon
- Odota poliisin/pelastuslaitoksen saapumista
- Välitön kriisiapu tilanteessa sekä jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi

4.3 VÄKIVALTAINEN OPPILAS

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- **Soita 112.**
- Poista tilanteesta muut oppilaat.
- Ilmoitus opiston kriisiryhmän edustajalle
- Pyydä lisääpua lähimmältä henkilökunnan jäseneltä.
- Jos mahdollista, pidä oppilasta holding-otteessa, kunnes tämä rauhoittuu.
- Yhteys oppilaiden vanhempiin
- Täytä väkivaltailmoitus ja anna se rehtorille. Ilmoitus toimitetaan työsuojeluun ja työterveysasemalle.
- Hakeudu tarvittaessa työterveysasemalle.
- Välitön kriisiapu tilanteessa sekä jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi

4.4 ASEELLINEN UHKA

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- **Soita 112.**
- **Tilanteen hallinta kuuluu ehdottomasti poliisille.**
- Pidä oppilaat luokassa, poissa ovilta ja ikkunoista.
- Lukitse kulkuväylät, ikkunat ja luokan ovi sekä sammuta valot.
- Ilmoitus opiston kriisiryhmän edustajalle.
- Istu oppilaiden kanssa lattialla ja pyri rauhoittamaan tilannetta.
- Älä päästä oppilaita yksin kotimatalle.
- Odota pelastushenkilökunnan ohjeita.
- Välitön kriisiapu tilanteessa sekä jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi

4.5 UHKAILU PUHELIMITSE TAI SÄHKÖPOSTILLA

- Kuuntele tarkasti – älä keskeytä – äänitä puhelu tai merkitse muistiin.
- Säilytä kaikki WhatsApp-, teksti- ja/tai sähköpostiviestit (kuvankaappaus puhelimen tai tietokoneen ruudusta).
- Ilmoitus opiston kriisiryhmän edustajalle
- **Soita 112.**

4.6 ONNETTOMUUS OPPILAITOKSEN JÄRJESTÄMÄLLÄ MATKALLA

Musiikkiopiston oppilaat tekevät esiintymismatkoja Suomessa ja ulkomailla.

Matkalle varaudutaan seuraavilla asioilla:

- Oppilaiden ja kotien yhteystiedot mukana ryhmän johtajalla
- Ryhmän johtajalla tieto oppilaiden pitkäaikaissairauksista, allergioista ja lääkityksestä. Pidemmällä matkalla mukana lääkäri tai terveydenhoitaja.
- Matkavakuutukset jokaisen hoidettava itse kuntoon. Ennen matkaa otetaan kopio jokaisen matkavakuutuksesta.
- Matkan aikataulu ja pelisäännöt käydään läpi matkalle lähtijöiden ja huoltajien kanssa yhteisessä tilaisuudessa.

4.7 ONNETTOMUUS OPISTOLLA/ KOTIMATKALLA/ LIIKENTEESSÄ

- Pyri toimimaan rauhallisesti ja selvitä mitä on tapahtunut.
- Arvioi mahdollinen avun tarve ja pyri estämään lisäonnettomuudet.
- **Soita 112.**
- Aloita ensiapu.
- Pidä ulkopuoliset loitolla ja huolehdi autettavan yksityisyyden suojasta.
- Varmista toiminnallasi pelastushenkilökunnalle turvalliset työskentelyolosuhteet.
- Ilmoitus asian osaisten oppilaitten vanhemmille
- Älä jätä lasta/lapsia missään tilanteessa yksin!
- Välitön kriisiapu tilanteessa sekä jatkotoimenpiteiden tarpeen arviointi

Musiikkiopiston henkilökunta ajaa toimipisteiden välillä viikoittain satoja. Onnettomuusriski on olemassa!

4.8 TULIPALO

Koko rakennus tyhjennetään!

- Soita 112
- Noudata pelastussuunnitelmaa

KOKOONTUMISPAIKKA

Kokoontumispaikka on **musiikkiopiston takapihan parkkipaikalla, jätekatoksen välittömässä läheisyydessä. Kokoontumispaikka on merkitty kyltillä.**

Kokoontumispaikalla rehtorille ilmoittautuvat: toimistosihteeri, vahtimestari, opettajat.

Tarkistettavat tilat ovat: alakäytävän tilat, konserttisali, WC:t, keski- ja yläkäytävien yhteiset tilat ja käytävät. Paikalla oleva henkilökunta tarkistaa nämä tilat.

Luokissa on opasteet poistumisteistä sekä kyltti ”Tämä luokka on tyhjä”, joka ripustetaan poistuessa ovenkahvaan ulkopuolelle.

1. Jokainen opettaja vie hallitusti oman oppilaansa/ryhmänsä ulos omasta poistumiskartan määrittelemästä ovesta. Huolehdi, ettei kukaan tule sisään. Yksi henkilö jää ulko-ovelle varmistamaan, ettei henkilöitä mene sisälle.
2. Opettaja tarkistaa, että ikkunat ja ovet ovat kiinni.
3. Opettaja varmistaa, että luokka on tyhjä, poistuu luokasta viimeisenä ja laittaa kyltin ”Tämä luokka on tyhjä” ovenkahvaan ulkopuolelle.
4. Jätä soitin luokkaan.
5. Kengät laitetaan jalkaan, päähine ja takki otetaan mukaan. Vaatteita ei haeta naulakosta.
6. Älä juokse, vaan kävele reippaasti kokoontumispaikalle.
7. Opettaja ilmoittaa rehtorille, kun kaikki ovat paikalla.
8. Lisäohjeita odotetaan omalla kokoontumispaikalla.

4.9 PIENI PAIKALLINEN TULIPALO

- Älä vaaranna omaa turvallisuuttasi.
- **Soita 112.**
- Poista oppilaat tilanteesta. Mikäli lähellä on toinen aikuinen, pyydä häntä auttamaan oppilaiden saattamisessa riittävän turvalliselle paikalle esim. kokoontumispaikalle.
- Jos ei hengenvaaraa, aloita esisammutus lähimmällä sammuttimella.

Sammuttimien sijainnit opiston tiloissa:

- **Sammuttimet** sijaitsevat kellarikerroksen käytävällä molemmissa päissä, soitinkorjaamossa, sisääntuloaulassa sekä ylimmän kerroksen käytävällä.
- **Sammutuspeitot** ovat kaikilla käytävillä kellarikäytävää lukuun ottamatta, soitinverstaassa, kopiointihuoneessa sekä opettajien huoneessa (astiakaapin päädystä).
- **Sammutusletkut** sijaitsevat rappukäytävissä.

5. MIELENTERVEYTEEN, SAIRAUKSIIN TAI PÄIHTEISIIN LIITTYVÄT KRIISIT

Opetustyötä tehdessään opettaja saattaa huomata oppilaassaan jotain huolestuttavaa, tavallisuudesta poikkeavaa. Usein tällaisessa tilanteessa kaivataan lisätietoa, jonka pohjalta toimia. Opettaja voi tämän huomattaessaan varovasti jututtaa oppilasta, esim. miten koulussa menee, mitä kuuluu tänään, sekä rohkaista tunteiden mukaan ottamista soitossa. Vanhempiin kannattaa ottaa yhteyttä. Opettajan ei tarvitse alkaa diagnostisoida oppilaitaan, mutta hän voi ohjata vaikeuksissa olevan oppilaan asiantuntijan hoitoon.

Jokaisella meistä voi olla keskeinen osa pelastusyrityksissä. Et ole yksin vastuussa siitä, että nuori käy läpi kriisinsä. Voit olla avuksi, mutta sinun ei tarvitse olla ainoa vastuun kantaja. Puhu nuoren kanssa heti tilanteen havaittuasi. Jos hän kieltäytyy puhumasta, kerro huolesi jollekin, johon nuori luottaa.

Ota yhteys Siun soten kriisiryhmän päivystysnumero p. 013 330 9002, jos koet tarvitsevasi apua.

5.1 MASENNUKSEN TUNNISTAMINEN

Hoitamaton masennus tai mielenterveyden ongelmat voivat olla syynä opiskelijan pahoinvointiin ja kriisitilanteisiin. Lisääntyneet poissaolot, opintojen etenemisen vaikeudet sekä muut selkeät muutokset opiskelijan olemuksessa ja opintoihin osallistumisessa voivat olla merkkejä masennuksesta. Opiskelijan hyvinvointia pyritään tukemaan ja seuraamaan. Jos epäillään opiskelijan olevan masentunut tai kärsivän mielenterveyden ongelmista, hänet ohjataan terveydenhuollon.

Masennuksen merkkejä voivat olla:

- univaikeudet
- syömisvaikeudet
- voimattomuus
- apatia, vetäytyminen
- vihamielisyys
- keskittymisvaikeudet
- itseinho
- itkuisuus ja suruisuus
- kiinnostus kuolemaan

5.2 PSYKOOTTISEN KÄYTTÄYTYMISEN TUNNISTAMINEN

Opiskelijalla, joka käyttäytyy selvästi poikkeavalla tavalla, voi olla vakava mielenterveyden häiriö, jolloin tarvitaan nopeasti ammattiauttajien apua.

Akuutissa tilanteessa soita Siun soten kriisiryhmän päivystysnumero p. 013 330 9002 tai 112 ja kerro tilanteesta.

Oppilaalla saattaa esiintyä mm. seuraavia oireita:

- Vetäytyminen, pyrkimys olla yksin
- Sekavat tai epärealistiset puheet
- Rituaalit, pakkotoiminnot
- Ikätasoa lapsellisempi toiminta
- Suhtautuminen koulutyöhön muuttuu, ei välitä koulutyöstä tai yrittää tehdä enemmän kuin jaksaa
- Erikoinen toiminta, jota ei itse halua/osaa selittää
- Vihjailee avuntarpeestaan
- Ulkoinen olemus voi muuttua äkkiä, esim. hoitamattomuus
- Harhaluulot

5.3 HENKILÖ ON ITSEMURHAVAARASSA

Jos:

- tekee itsemurhayrityksen tai esim. viiltelee itseään
- puhuu tai uhkailee asialla
- on suunnitelmalla itsemurhasta, esim. antaa pois tavaroita, joista on ennen pitänyt
- kuolemaan liittyvät ajatukset mielessä enimmäns osan aikaa
- tuntee jonkun, joka on tehnyt itsemurhan
- identifioituu sellaiseen, joka on tehnyt itsemurhan (alkaa muistuttaa esim. elokuva- tai rocktähteä, jolla on ollut tällainen kohtalo)
- väkivaltainen kuolema tai itsemurha suvussa
- poikkeuksellinen impulsiivisuus
- ei näe ratkaisua ongelmiinsa, ei ota vastaan apua
- ylikriittisyys, täydellisyyden tavoittelu

Myötävaikuttavat, laukaisevat tekijät:

- henkilö on päihteiden vaikutuksen alaisena
- henkilö on kohdannut jonkin ison menetyksen esim. kuolema, muutto, tappelu, epäonnistuminen

MIKÄLI EPÄILET HENKILÖN OLEVAN ITSEMURHAVAARASSA, SOITA 112!

5.4 OPPILAAN ITSEMURHAN UHKA

toimenpiteet:

- Yhteydenotto oppilaan vanhempiin ja konsultaatioavun pyytäminen terveysasemalta
- Jos epäilet nuoren harkitsevan itsemurhaa, kerro siitä välittömästi kriisiryhmälle.
- On tärkeää sopia kodin kanssa, miten asiaa käsitellään.
- Keskustele oppilaan kanssa kahden kesken ja kysy häneltä suoraan hänen tunteitaan ja ajatuksiaan!
- Kuuntele nuorta ja osoita, että välität hänestä.
- Älä tuomitse, äläkä vähättele nuoren ongelmia! Ole valmis vastaanottamaan myös aggressiivisuutta!
- Älä jätä nuorta yksin! Yritä voittaa aikaa ja saada nuori välittömän kriisin yli!
- Aseta nuorelle rajat, jotka ovat osoitus välittämisestä.
- Yritä yhdessä nuoren kanssa selvittää, miten vanhemmat ja muuta aikuiset voisivat auttaa.
- Lastensuojelulain mukaan opettajalla on ilmoitusvelvollisuus, <https://www.siunsote.fi/lastensuojeluilmoitus>. Sinun pitää kertoa nuorelle, että aiot tehdä ilmoituksen, lupaa ei tarvita.

5.5 VAKAVA SAIRAUUS

Oppilas tai opettaja voi saada sairauskohtauksen (allergia, pyörtyminen, epilepsia, diabetes) koulupäivän aikana. Taustatiedot sairaudesta olisi hyvä olla sekä opettajan että oppilaan sekä kodin tiedossa. Luottamukselliset suhteet koulun ja kodin välillä auttavat ennakkoinnissa ja tilanteessa oikein toimimisessa.

Sovitaan huoltajien kanssa, mitä kerrotaan oppilaille. Oppilaan omaa mielipidettä on kunnioitettava. Rohkaistaan oppilaita pitämään yhteyttä sairaaseen.

Nuorten tarve toiminnallisuuteen hyödynnettävä (esimerkiksi, jos nuorella on syöpä, voivat muut osallistua syöpäkeräyksen järjestämiseen)

Vanhemmat/Huoltajat saavat halutessaan antaa lapsen terveystietoja musiikkiopiston opettajalle.

5.6 OPPILAS PÄIHTYNEENÄ OPPILAITOKSESSA

Ota yhteys huoltajaan, mikäli kyseessä on alaikäinen oppilas. Huoltaja velvoitetaan hakemaan alaikäinen oppilas tunnilta, jos akuuttia hoitotarvetta ei koeta tarpeelliseksi. Mikäli oppilas on huonovointinen, käyttäytyy sekavasti tai ilmenee jokin uhkatilanne, **SOITA 112**. Ilmoita tapahtumasta rehtorille tai listassa seuraavalle kriisiryhmän jäsenelle.

Tee lastensuojeluilmoitus <https://www.siunsote.fi/lastensuojeluilmoitus> tai kiireellisissä tapauksissa 013 330 9002.

5.7 HENKILÖKUNTAAN KUULUVA TAI TÄYSI-IKÄINEN OPPILAS PÄIHTYNEENÄ OPPILAITOKSESSA

- Kehotetaan poistumaan oppilaitoksen tiloista ja pyritään estämään henkilön pääsy oppilaitoksen tiloihin.
- Ilmoitetaan esihenkilölle.

- Henkilökuntaan kuuluvan henkilön kanssa noudatetaan Lieksan kaupungin päihdeohjelmaa.

PÄIHTEIDENKÄYTÖN TUNNUSMERKKEJÄ

- Nuoren kaveripiiri vaihtuu
- Nuoren rahantarve kasvaa, näpistely, ilki-valta, kauppaaminen lisääntyy
- Koulumenestys laskee
- Käyttäytymisen muutos
- Poissaolot lisääntyvät
- Epärealistisia puheita, valehtelua
- Muutoksia luonteessa
- Esiintyy pelkotiloja, ahdistuneisuutta, levottomuutta
- Erilaisia fyysisiä merkkejä, riippuu käytetystä aineesta esim. laajentuneet silmäterät, verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, laihtuminen/lihominen, uneliaisuus, tokkuraisuus
- Haju, tietyille aineille ominainen. esim. tinneri, kannabis
- Esineet; piippu, veitset, aineenpalaset
- Ulkonäkö/olemus muuttuu

Mitkään merkit eivät yksin tai yhdessä välttämättä merkitse, että nuorella on päihdeongelma. Ota tarvittaessa yhteys sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaisiin.

6. KUOLEMANTAPAUS

6.1 OPPILAAN KUOLEMA

Tosiasiat kerrotaan asiallisesti ja samalla myötäeläen. Asiasta kertomiseen voi pyytää toisen henkilökuntaan kuuluvan jäsenen tueksi. Koulun henkilökunnan olisi hyvä tietää tapahtuneesta ennen oppilaita, jotta he voisivat sulatella uutista, koota itsensä ja valmentautua oppilaiden reaktioiden kohtaamiseen. Samalla varmistetaan, että kaikki saavat saman tiedon, mikä estää huhujen leviämistä.

Oppilaille tiedottaminen:

- Tärkeää: asiasta kertomiseen pitää olla lupa kotoa!
- asian käsittely oppitunneilla
- oppilaan kavereitten tai sisarusten tarve laajempaan keskusteluun huomioitava
- ulkoiset seikat: mahdollinen valokuva, kukat, kynttilät, muistotilaisuus.

6.2 OPETTAJAN TAI MUUN HENKILÖKUNTAAN KUULUVAN KUOLEMA

Henkilökuntaa tiedotetaan ennen oppilaita.

Toiset opettajat saattavat itsekin olla surun murtamia, huomioitava mitä kukin jaksaa tehdä. Suru-uutisen kertomiseen voi pyytää toisen opettajan tueksi.

Myös oppilaiden suru voi olla hyvin voimakasta, koska opettaja on nuorille hyvin tärkeä ihminen. Siun soten kriisiryhmältä saa apua myös työyhteisölle.

Yhteisen muistotilaisuuden järjestäminen tai tiedottaminen yhteisesti voi olla hankalaa toteuttaa musiikkiopistossa. Tieto kuolemantapauksesta ilmoitetaan henkilökunnalle tarvittaessa puhelimitse. Muistotilaisuus, muistikirjoitus. Mikäli tapahtuu loma-aikana, on syytä pitää jälkeinpäin muistotilaisuus.

6.3 OPPILAAN LÄHIOMAISEN KUOLEMA

- Kotoa tai oppilaalta pitää saada lupa kertoa asiasta.
- Rohkaistaan oppilasta palaamaan kouluun mahdollisimman pian. Se tukee oppilaan selviytymistä kriisistä.
- Oppilas saattaa pystyä puhumaan lähiomaisten kuolemasta vasta vuosien päästä.
- Keskittyminen ja/tai koulusuoriutuminen voi olla surun vuoksi vaikeaa; lapselle on annettava aikaa, ymmärrettävä tilanne.

6.4 OPPILAAN, OPETTAJAN TAI MUUN HENKILÖKUNTAAN KUULUVAN ITSEMURHA

Oppilaiden ja opettajien syyllisyyden tunteet on käsiteltävä. Musiikkiopisto kriisiryhmä neuvottelee jälkikäsitteilyn tarpeesta. Jälkikäsitteilyssä huomioidaan musiikkiopiston henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien tarpeet. Mahdollisia toimintatapoja ovat mm. yksilö- ja ryhmäkeskustelut. Nämä vaihtoehdot on hyvä tuoda esille myös tilanteessa, jossa vanhemmat kieltävät puhumasta nuoren itsemurhasta.

[Siun soten kriisiryhmän päivystysnumero p. 013 330 9002](mailto:siun.soten.kriisiryhma@siun.fi)

7. KIUSAAMINEN

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa ei hyväksytä kiusaamista. Pielisen Karjalan musiikkiopistossa noudatetaan ”Lieksan kaupungin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta” -ohjeita (hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 6.6.2023).

8. LIITTEET

- Lieksan kaupungin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta (Hyväksytty hyvinvointilautakunnassa 6.6.2023.)

9. Lähteet:

- Marie Rautavan toimittama Koulun kriisitoimintamalli -tukiaineisto peruskoulujen, lukioiden ja ammattioppilaitosten kriisityön kehittämiseen, julkaisija Stakes
- Tornion kaupungin kriisisuunnitelma (lukio)
- Vantaan kaupungin kriisisuunnitelma